DENKSALON

09.10.2020

REVIVAL!

Revitalisierung der historischen Städte in Niederschlesien und Sachsen
Rewitalizacja historycznych miast Dolnego Śląska i Saksonii

KULTURERBE ALS BAUSTEIN STÄDTISCHER LEBENSQUALITÄT
Online-Konferenz und Partnertreffen zum Abschluss des Projekts REVIVAL! zum Abschluss des Projekts REVIVAL!

DZIEDZICTWO KULTUROWE JAKO ELEMENT SKŁADOWY MIEJSKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA
Konferencja online na temat projektu REVIVAL! oraz spotkanie partnerskie na zakończenie projektu

Leibniz-Institut für ökologische Raumentwicklung
IZS Interdisziplinäres Zentrum für ökologischen und revitalisierenden Stadtumbau
FLAGGSCHIFFPROJEKT DEUTSCH-POLNISCHER VERFLECHTUNGSRAUM
Interreg Polska-Sachsen
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
EUROPÄISCHE UNION
IHI Internationales Hochschulinstitut ZITTAU der TU Dresden
iRT
DOLNY ŚLĄSK

DENKSALON/ SALON MYŚLI – EKOLOGICZNA REWITALIZACJA MIAST

DZIEDZICTWO KULTUROWE JAKO ELEMENT MIEJSKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA

Konferencja online kończąca projekt REVIVAL! -
Rewitalizacja historycznych miast Dolnego Śląska i Saksonii

Piątek, **9 października 2020 r.**

Spis treści:

PROJEKT REVIVAL!

PROGRAM KONFERENCJI

BIOGRAMY I ABSTRAKTY Z LINKAMI DO NAGRAŃ VIDEO Z WYKŁADÓW

PROJEKT REVIVAL!

W polsko-niemieckim projekcie "REVIVAL! – Rewitalizacja historycznych miast Dolnego Śląska i Saksonii" dziesięć małych i średnich miast, położonych we wschodniej Saksonii i południowo-zachodniej Polsce starało się przy wsparciu trzech instytucji naukowych o wzmocnienie swoich śródmieść, cennych pod względem architektoniczno-kulturowym. Instytut Ekologicznego Rozwoju Przestrzeni (IÖR), należący do Wspólnoty Badawczej im. Leibniza, reprezentowany przez Interdyscyplinarne Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS) z siedzibą w Görlitz, koordynuje projekt jako partner wiodący. Projekt o łącznej wartości 1 032 906 euro w ramach Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014–2020 jest współfinansowany w 85% (877 544 euro) z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Czas trwania projektu: październik 2018 – grudzień 2020.

SYTUACJA WYJŚCIOWA

Obszar objęty projektem cechuje się dużą liczbą małych i średnich miast, mających podobne potencjały i wyzwania pod względem rozwoju historycznego, struktury miejskiej, dziedzictwa architektoniczno-kulturalnego, ale również rozwoju demograficznego i społeczno-gospodarczego. Podczas gdy historycznym śródmieściom mimo sukcesów w zakresie modernizacji infrastruktury i stanu budynków grozi utrata funkcji użytkowych, nowe obiekty są często budowane na obrzeżach miast. Biorące się z tego pustostany, dotykające budynków mieszkalnych i gospodarczych w częściach staromiejskich, mogą z jednej strony być zagrożeniem dla zabytkowej substancji budowlanej, a z drugiej prowadzić do utraty ważnych funkcji miejskich, tradycyjnie związanych z centrum miasta jako miejscem kultury, handlu i spotkań. W sytuacji wzrostu wartości czynników miękkich, takich jak wartość rekreacyjna, oferta kulturalna i wizerunek miasta dla wyboru miejsca do mieszkania i działalności gospodarczej tendencja ta stanowi lokalizacyjną wadę. Z drugiej strony coraz większe przeciążenie aglomeracji wokół Wrocławia i Drezna z trudną sytuacją na rynku mieszkaniowym oraz narastającymi problemami ekologicznymi i transportowymi prowadzi do ponownego budzenia się zainteresowania małymi i średnimi miastami, co tworzy szanse dla obszaru objętego projektem. Miasta partnerskie REVIVAL! ze swoją przestrzenną ofertą w zwartych, historycznych strukturach i atrakcyjnym dziedzictwem architektury i kultury mają dobre warunki do renesansu w związku ze zintensyfikowanymi w skali całej Europy procesami (re)urbanizacji. REVIVAL! ogniskuje się na tych wspólnych wyzwaniach i potencjałach.

CEL

REVIVAL! ma na celu zidentyfikowanie wspólnych szans rozwojowych uczestniczących w projekcie małych i średnich miast oraz przyczynienie się - poprzez zachowanie ich dziedzictwa architektury i kultury oraz rewitalizację ich historycznych centrów - do zrównoważonego rozwoju i wysokiej jakości życia na pograniczu polsko-niemieckim.

PROGRAM

od 10:00	Dostęp do wirtualnej sali konferencyjnej
11:00 - 11:10	POWITANIE
	prof. dr Robert Knippschild, Instytut Ekologicznego Rozwoju Przestrzeni im. Leibniza (IÖR) / Uniwersytet Techniczny w Dreźnie / Kierownik Interdyscyplinarnego Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS)
11:10 – 11:30	REFERAT WPROWADZAJĄCY
	Potencjał dziedzictwa kulturowego (architektonicznego i urbanistycznego) dla jakości życia i zrównoważonego rozwoju historycznych małych i średnich miast - wnioski z projektu REVIVAL!
	Interdyscyplinarne Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS) / Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT)
11:30 - 11:40	**FORUM I - POTENCJAŁ**
	Moderator: **prof. dr Robert Knippschild** Co-moderator online czat: **Bettina Knoop** (IHI)
	W ramach pierwszego forum przyjrzymy się, w jaki sposób dziedzictwo kulturowe może przyczynić się do poprawy jakości życia i zrównoważonego rozwoju miast - na przykład poprzez wzmocnienie tożsamości lokalnej i regionalnej, promowanie więzi lokalnych i spójności społecznej lub jako potencjał wewnętrznego i zewnętrznego marketingu miejskiego i regionalnego. Forum I obejmuje głosy naukowe z obszarów badawczych dotyczących małych i średnich miast, dziedzictwa kulturowego i jakości życia w miastach.
11:40 – 12:00	REFERAT I/1
	Społeczno-kulturowe czynniki konkurencyjności i atrakcyjności małych i średnich miast
	dr Magdalena Szmytkowska, Uniwersytet Gdański, Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej
15 min	PRZERWA KAWOWA
12:15 – 12:35	REFERAT I/2
	Wartości społeczno-gospodarcze (materialnego) dziedzictwa kulturowego. Metodyka i wyniki jednego z opracowań ESPON
	dr Terje Nypan, Norweski Urząd Konserwatora Zabytków (Riksantikvaren)
12:35 – 12:55	REFERAT I/3
	Znaczenie architektonicznego i urbanistycznego dziedzictwa kulturowego dla tożsamości regionalnych - przykłady z projektu Regiobranding
	dr Daniela Kempa, Uniwersytet Hanowerski, Instytut Planowania Środowiskowego
12:55 – 13:15	PYTANIA I DYSKUSJA (z funkcją chatu dla uczestników online)
45 min	PRZERWA OBIADOWA

14:00 – 14:10	**FORUM II - AKTYWIZACJA**
	Moderator: **dr hab. inż. arch. Magdalena Belof,** Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT) Co-moderator online czat: **Bettina Knoop** (IHI)
	Drugie forum poświęcone jest kwestii aktywowania potencjału (architektonicznego i urbanistycznego) dziedzictwa kulturowego. Omówione zostaną zarówno różne bariery (np. społeczno-gospodarcze, prawne, biurokratyczne, przestrzenno-fizyczne lub psychologiczne) jak i możliwe rozwiązania służące ich pokonaniu. Forum II obejmuje głosy z praktyki w dziedzinach rozwoju obszarów miejskich, ochrony zabytków oraz popularyzacji i edukacji.
14:10 – 14:30	REFERAT II/1
	Miejsce zdarzeń krajobraz kulturowy - Dziedziczyć kulturę. Rozumieć teraźniejszość. Kształtować przyszłość.
	Barbara von Campe, **stowarzyszenie** KULTUR**ERBEN |** *Culture* ***Heirs*** e.V.
14:30 – 14:50	REFERAT II/2
	Dziedzictwo kulturowe założeń rezydencjonalnych – oczywisty/ nieoczywisty potencjał rozwoju
	Ksenia Modrzejewska-Mrozowska, Muzeum Narodowe w Warszawie, oddział Muzeum w Nieborowie i Arkadii
14:50 – 15:10	REFERAT II/3
	Dziedzictwo kulturowe jako jeden z ważniejszych, strategicznych zasobów (endogennych) miasta
	Agnieszka Dawydzik, Związek Miast Polskich
15:10 - 15:45	PYTANIA I DYSKUSJA KOŃCOWA
	ZAKOŃCZENIE KONFERENCJI ONLINE

BIOGRAMY I ABSTRAKTY

POWITANIE

Link do nagrán video z wykładów:
http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Knippschild_pol_1.mp4

prof. dr Robert Knippschild (biogram patrz członkowie zespołu REVIVAL!)

Kontakt: r.knippschild@ioer.de

REFERAT WPROWADZAJĄCY

Potencjał dziedzictwa kulturowego (architektonicznego i urbanistycznego) dla jakości życia i zrównoważonego rozwoju historycznych małych i średnich miast - wnioski z projektu REVIVAL!

Interdyscyplinarne Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS) / Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT)

Referat wprowadzający poświęcony jest projektowi REVIVAL! - Rewitalizacja historycznych miast Dolnego Śląska i Saksonii, na zakończenie którego odbędzie się konferencja online. Sarah Al-Alawi i Eva Battis-Schinker zaprezentują projekt i jego wyniki w imieniu zespołu projektowego Interdyscyplinarnego Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (Görlitz) oraz Instytutu Rozwoju Terytorialnego (Wrocław).

W pierwszej części prelegentki zreferują sytuację wyjściową we wschodniej Saksonii i południowo-zachodniej Polsce, cele projektu, jego partnerów oraz poszczególne działania. Na tej podstawie zaprezentowana zostanie praca naukowa w ramach projektu oraz transfer wyników badań do praktyki. Prelegentki nawiążą z jednej strony do wyników opracowania na temat potencjalnego wpływu dziedzictwa kulturowego (architektonicznego i urbanistycznego) na jakość życia i zrównoważony rozwój historycznych małych i średnich miast, a z drugiej strony zaprezentują także wynikające z nich strategiczne zalecenia rozwojowe w celu wykorzystania tego potencjału w miastach obszaru realizacji projektu.

Link do nagrán video z wykładów:
http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Al%20Alawi_Battis-Schinker_pol_1.mp4

Sarah Al-Alawi i **Eva Battis-Schinker** (biogramy patrz członkowie zespołu REVIVAL!)

Kontakt: sarah.al-alawi@tu-dresden.de oraz e.battis-schinker@ioer.de

REFERAT I/1

Społeczno-kulturowe czynniki konkurencyjności i atrakcyjności małych i średnich miast

Po 1989 roku miasta małe i średnie znalazły się – zarówno w dyskursie politycznym, jak i naukowym - w cieniu największych miast, aspirujących do miana metropolii. Po niemal ćwierćwieczu od transformacji ustrojowej nastąpiło odrodzenie zainteresowania mniejszymi miastami, szczególnie w kontekście poszukiwania nowych ścieżek rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz przestrzenno-funkcjonalnego.

Polski dyskurs o miastach średnich i małych był dotychczas zdominowany raczej przez negatywną percepcję i ocenę, co wynika z wielu trudności społeczno-gospodarczych, w tym odpływu młodych mieszkańców, starzejących się obywateli, stosunkowo słabego rynku pracy i niedoboru usług publicznych. Za podstawę prowadzonych badań naukowych służą zazwyczaj wskaźniki statystyczne, które potwierdzają fakt kurczenia się małych i średnich miast oraz zagrożenie ich postępującą marginalizacją.

Obecnie, coraz częściej miasta te są badane i analizowane zarówno przez naukowców, jak i polityków różnych poziomów władzy (od lokalnego do państwowego) w kontekście poszukiwania przewag w stosunku do miast dużych, szczególnie w warstwie nieoczywistych czynników konkurencyjności, takich jak: ludzka skala i kompaktowość miasta, lokalne dziedzictwo kulturowe, jakość życia i in.

Celem niniejszego wystąpienia jest identyfikacja owych nieoczywistych, czyli pozaekonomicznych czynników rozwojowych, które mogą być konkurencyjne wobec dużych miast i kształtować zarazem atrakcyjność małego i średniego miasta w wymiarze rezydencjonalnym oraz turystycznym.

Link do nagrán video z wykładów:
http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Szmytkowska_pol_1.mp4

Dr Magdalena Szmytkowska, Geografka społeczna, adiunkt w Zakładzie Geografii Społeczno-Ekonomicznej Uniwersytetu Gdańskiego. Zainteresowania badawcze: społeczno-przestrzenne przeobrażenia współczesnych obszarów zurbanizowanych ze szczególnym uwzględnieniem procesów rewitalizacji i ich konsekwencji dla miast, geografia miast w wymiarze społeczno-kulturowym, determinanty rozwojowe miast średnich, procesy migracyjne w wymiarze wewnętrznym i zagranicznym.

Kontakt: magdalena.szmytkowska@ug.edu.pl

REFERAT I/2

Wartości społeczno-gospodarcze (materialnego) dziedzictwa kulturowego. Metodyka i wyniki jednego z opracowań ESPON

W latach 2018 i 2019 ESPON ECGT sfinansował analizę pod tytułem “Material Cultural Heritage as a Strategic Territorial Development Resource: Mapping Impacts through a Set of Common European Socio-economic Indicators” (Materialne dziedzictwo kulturowe jako strategiczny zasób rozwoju terytorialnego: prezentacja jego wpływu na bazie jednolitego europejskiego zestawu wskaźników społeczno-gospodarczych).

Referat koncentruje się na wynikach projektu w odniesieniu do obrotów, wartości dodanej brutto oraz stworzonych miejsc pracy. Przedstawiona zostanie metoda łańcucha wartości dodanej z wykorzystaniem oficjalnych danych statystycznych, a następnie kilka wniosków odnośnie wykorzystania wyników w regionalnej polityce rozwoju przestrzennego.

Strona internetowa projektu: https://www.espon.eu/cultural-heritage

Link do nagrán video z wykładów:

http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Nypan_pol_1.mp4

Dr Terje Nypan pracował na stanowisku Dyrektora Technicznego Najwyższego Urzędu Ochrony Zabytków Norwegii (Riksantikvaren) w obszarze polityki rozwojowej i badań społeczno-gospodarczych. Posiada praktyczne doświadczenie z obszarów ochrona zabytków, badania i projekty rozwojowe.

Dr Nypan był członkiem kierującym projektu ESPON “Material Cultural Heritage as a Strategic Territorial Development Resource: Mapping Impacts through a Set of Common European Socio-economic Indicators”, którego wyniki opublikowano w roku 2019 (https://bda.gv.at/espon-studie/).

W latach 2015-2017 dr Nypan przewodniczył grupie roboczej “Economy and Statistics” w ramach European Heritage Heads Forums. W latach 2008 -2012 był przewodniczącym "European Heritage Legal Forum"- rządowej grupy koordynującej z 26 państw europejskich, która zajmowała się tematami dziedzictwa kulturowego, prawodawstwa i polityki UE. W latach 2003 - 2008 dr Nypan przewodniczył "Europejskiej grupie roboczej do spraw dyrektyw UE i dziedzictwa kulturowego".

Jest doktorem socjologii i pracował nad rozwojem eco-commodity businesses dla fundacji FAOW w Szwajcarii oraz jako kierownik badań na Sri Lance. Następnie pracował w sektorze gospodarki dla kilku wiodących norweskich przedsiębiorstw, między innymi przez 5 lat jako dyrektor zarządzający. W roku 1996 został kierownikiem projektu w Królewskim Norweskim Ministerstwie Środowiska. W roku 1999 objął stanowisko w Najwyższym Urzędzie Ochrony Zabytków Norwegii, którego Dyrektorem Technicznym był do końca roku 2019.

Kontakt: Terje.M.Nypan@gmail.com

REFERAT I/3

Znaczenie architektonicznego i urbanistycznego dziedzictwa kulturowego dla tożsamości regionalnych - przykłady z projektu Regiobranding

W ramach wspieranego przez Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań (BMBF) związku badawczego Regiobranding badano, w jaki sposób i jakie cechy krajobrazu kulturowego cechują regiony i przyczyniają się w nich do identyfikacji mieszkańców z regionem. Te tworzące tożsamość zespoły cech zostały wykorzystane w partycypacyjnym regionalnym procesie rozwojowym, aby pokreślić perspektywy w odniesieniu do regionu i komunikować je do wewnątrz i na zewnątrz jako autentyczne obrazy, historie i projekty. Badane regiony na północy Niemiec przyporządkować można do obszarów wiejskich, obejmują one jednak również miasta małe i powiatowe, ale także większą aglomerację, jaką jest Lubeka.

Wyniki pokazują, że mieszkańcy identyfikują się z różnorodnymi cechami. Architektoniczne i urbanistyczne dziedzictwo kulturowe stanowi przy tym ważny aspekt. Historyczne centra miejscowości, ale także historyczne struktury zabudowy związanej z rolnictwem o szczególnych typach budynków, założenia dworskie i pałace identyfikowano jako cechy tworzące tożsamość. Kultura architektoniczna i urbanistyczna jest przy tym często ściśle powiązana z innymi cechami tworzącymi tożsamość, jak np. rolnicze formy użytkowania i sztuka/ kultura. I to właśnie w tym powiązaniu tkwi szczególny potencjał dla specyficznych regionalnie treści narracyjnych i projektów, które wspierają kształtowanie regionalnych tożsamości.

Link do nagrán video z wykładów:

http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Kempa_pol_1.mp4

Dr Daniela Kempa (ur. 1977) studiowała planowanie krajobrazu w Berlinie i pracuje jako pracownik naukowy post-doc w Instytucie Planowania Środowiska na Uniwersytecie im. Leibniza w Hanowerze, gdzie w roku 2012 uzyskała tytuł doktora. Jej praca koncentruje się w obszarach bioróżnorodność i efektywność ekosystemów, krajobraz kulturowy i tożsamość regionalna oraz badania transdyscyplinarne i planowanie odnośnie punktów stycznych społeczeństwa i środowiska.

Kontakt: kempa@umwelt.uni-hannover.de

REFERAT II/1

Miejsce zdarzeń krajobraz kulturowy - Dziedziczyć kulturę. Rozumieć teraźniejszość. Kształtować przyszłość.

Kilonia: W poszukiwaniu duszy miasta... 800 lat historii miasta, a mimo to miasto, szczególnie w ostatnich 150 latach, raz za razem na nowo się definiowało. Dla Kilonii era skrajności rozpoczyna się już w roku 1867, wraz z budową portu wojennego Rzeszy: potęga i świetność, powstanie i rewolucja, wojny i zniszczenie, socjaldemokracja i społeczeństwo obywatelskie, odbudowa, a obecnie innowacyjne wizje przyszłości smart city. Zagłębiając się w historię miasta, odkryć można powieść przygodową. Kim są jej bohaterowie? Jakie przyświecają im cele? Kto postawi na swoim? Codzienne życie i przełomowe wydarzenia przenikają się wzajemnie. Ale kto odkryje te historie? I kto je opowie?

Barbara von Campe opowiada o luce, jaką odkryła w przekazywaniu dziedzictwa kulturowego i architektonicznego, o powstaniu inicjatywy *für und mit Kulturerben* w roku 2011 oraz założeniu stowarzyszenia pod tą samą nazwą w roku 2018. Zreferuje ona swoje projekty i przy tym szczegółowo przedstawi opracowane i wypróbowane przez nią metody "miejsce zbrodni krajobraz kulturowy", wskaże potencjały dla łączenia edukacji kulturowej, turystyki kulturowej oraz rozwoju miast, zaprezentuje stwierdzone przeszkody, ale także nowe możliwości interakcji, które wynikają ze współgrania analogowych i cyfrowych dostępów dla żywotnego i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego i miejskiego. Obecnie jeszcze jako wizja opisywane jest konkretne miejsce w Kilonii jako punkt wyjściowy dla rozwoju analogowo-cyfrowej przestrzeni eksperymentalnej „Edutainment & Military Landcapes (EMIL)“. W badawczych i zabawowych konfrontacjach z historiami z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości tkwi szansa na zainicjowanie długotrwałego procesu, który może dostarczyć impulsów dla auto-koncepcji społeczeństwa miejskiego.

Link do nagrán video z wykładów:
http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Campe_pol_1.mp4

MGR INŻ. BARBARA VON CAMPE studiowała po nauce zawodu stolarza architekturę wnętrz w Hildesheim oraz badania nad architekturą i konserwację zabytków na Uniwersytecie Ottona i Friedricha w Bambergu. Po okresie pracy w biurze hamburskiego architekta Horsta v. Bassewitza (historyczne badania architektoniczne, sporządzanie opinii konserwatorskich, projekty modernizacji i restauracji budynków objętych ochroną konserwatorską) oraz jako certyfikowany doradca energetyczny (2007-2011), specjalizuje się od roku 2011 w edukacji kulturowej i propagowaniu dziedzictwa kulturowego oraz kultury architektonicznej i urbanistycznej. Od roku 2015 jest certyfikowanym propagatorem kultury kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn i regularnie prowadzi działalność dydaktyczną w Instytucie Slawistyki Uniwersytetu Christiana Albrechta w Kilonii. Jej koncepcja "Miejsce zbrodni krajobraz kulturowy" rozwijana jest wraz z każdym nowym projektem realizowanym w procesie wspólnie z uczniami i studentami. Podstawą jest historyczny krajobraz kulturowy/ miejski, który inwentaryzowany jest metodami historycznej analizy przestrzeni i udostępniany multimedialnie w analogowo-cyfrowych formatach. Obecnie studiuje w celu uzupełnienia wiedzy na Uniwersytecie Christiana Albrechta w Kilonii sztukę /Master of Education. Jej pracę uzupełnia także działalność społeczna: w roku 2013 zainicjowała Denkmalsalon Szlezwik-Holsztyn oraz założyła w roku dziedzictwa kulturowego 2018 stowarzyszenie pożytku publicznego Kulturerben | Culture Heirs. Barbara von Campe jest od roku 2018 członkiem ICOMOS.

Kontakt: b.voncampe@kulturerben.eu
Linki do strony internetowej oraz ulotki stowarzyszenia Kulturerben | Culture Heirs:
www.kulturerben.eu
https://www.kulturerben.eu/wp-content/uploads/2019/03/Broschuere_KULTURERBEN.pdf

REFERAT II/2

Dziedzictwo kulturowe założeń rezydencjonalnych – oczywisty/ nieoczywisty potencjał rozwoju

Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe założeń rezydencjonalnych w znaczący sposób kształtuje przestrzeń i tożsamość mieszkańców wielu polskich miejscowości. Te historyczne centra dawnych wielohektarowych majątków, były częścią wielowymiarowej przestrzenno-funkcjonalnej struktury, w której w integralną całość powiązane były elementy reprezentacyjne, gospodarcze i przemysłowe, mieszkalne czy sakralne. Niematerialne dziedzictwo kulturowe wiąże się z ludźmi, którzy współtworzyli dzieje rezydencji (właściciele, twórcy, goście rezydencji, pracownicy majątku), historycznymi wydarzeniami, dotyczy również ciągłości wielu funkcji i tradycji miejsca (w tym między innymi – ogrodnictwa, rolnictwa, hodowli, rzemiosł, kuchni czy tradycji myśliwskich i hippicznych).

Współcześnie założenia rezydencjonalne, na które składają się pałace wraz z zabudowaniami towarzyszącymi, ogrody, czasami części folwarków czy sady, pola i łąki, są nośnikami wartości kulturowych i przyrodniczych, często zachowują także powiązania z otaczającym krajobrazem. Ze względu na wartości historyczne, naukowe i artystyczne są obejmowane prawną ochroną konserwatorską. Ich obecna funkcja często związana jest z działalnością kulturalną (m.in.: muzea, domy kultury, domy pracy twórczej), edukacyjną (m.in.: szkoły), gospodarczą (m.in.: hotele, restauracje), czy mieszkalną (własność prywatnych właścicieli).

Pałace otoczone ogrodami wraz z kościołami pozostają często głównymi dominantami w przestrzeni społecznej i fizycznej miejscowości. Ich dominująca rola w polityce rozwoju oraz polityce przestrzennej nie jest już tak oczywista. Wymieniane w strategicznych i programowych dokumentach głównie w kontekście historycznym, zabytkowego zasobu i związanym z turystyką, wykorzystywane do wizualnej promocji, nie zawsze są istotnym punktem odniesienia dla kształtowania zmian przestrzennych i funkcjonalnych. Analiza przypadku, zmusza do namysłu i postawienia wielu pytań. Jak mądrze wykorzystać ten potencjał? Czy dziedzictwo kulturowe założeń rezydencjonalnych stanowi/ może stanowić fundament rozwoju małych i średnich miast oraz wsi? Czy i jak dziedzictwo kulturowe historycznych rezydencji wpływa na jakość życia mieszkańców? Jak planowane zmiany odnoszą się do zapisów ustaw, czy konwencji? Czy i jak udaje się godzić konieczność zachowania i ochrony zabytkowych założeń z planami rozwojowymi?

Link do nagrán video z wykładów:
http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Modrzejewska-Mrozowska_pol_1.mp4

Ksenia Modrzejewska-Mrozowska - Etnolog, antropolog kultury, specjalista ds. ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, w tym historycznych struktur budowlanych. Założycielka i właścicielka pracowni Genius Loci specjalizującej się w badaniach i dokumentowaniu zabytków i dziedzictwa kulturowego; od 2013, pracownik Muzeum Narodowego w Warszawie, oddział Muzeum w Nieborowie i Arkadii/ adiunkt w Dziale Sztuki. Specjalizuje się w badaniach dotyczących zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz ich ochrony w tym w badaniach architektonicznych i antropologii kulturowej. Jest współautorem dokumentacji wniosków i planów zarządzania dla miejsc światowego dziedzictwa UNESCO (Tarnowskie Góry, Stocznia Gdańska) oraz licznych analiz i opracowań dokumentacji wniosków o wpis na listę Pomników Historii. Szczególnie zainteresowana procesami uspołecznienia decyzji dotyczących ochrony dziedzictwa i partycypacji społecznej, w tym m.in. realizowanych metodą charette. Była uczestnikiem i prelegentem w licznych konferencjach, seminariach, szkoleniach dotyczących zagadnień etnologicznych oraz związanych z zabytkami i dziedzictwem kulturowym. Stale współpracuje z Narodowym Instytutem Dziedzictwa, Urzędami Ochrony Zabytków, muzeami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządami.

Kontakt: xmrozowska@mnw.art.pl

REFERAT II/3

Dziedzictwo kulturowe jako jeden z ważniejszych, strategicznych zasobów (endogennych) miasta

Problem depopulacji małych i średnich miast, w szczególności tych tracących funkcje, dominuje w dyskusjach o kierunkach rozwoju takich miast. Burmistrzowie, prezydenci, kadra zarządzająca urzędów, liderzy i społeczności lokalne w pracach nad strategiami rozwoju coraz częściej koncentrują się na lokalnych zasobach i produktach. Szukają swojej unikatowości, tożsamości, autentyczności. Chcą w planach i programach rozwoju na przyszłość budować swoją przewagę, swoją markę w oparciu o lokalne potencjały. Do takich możemy zaliczyć dziedzictwo kulturowe.

Dziedzictwo kulturowe odgrywa ważną rolę w rozwoju kapitału ludzkiego. Poznawanie dziedzictwa ma walor edukacyjny, umożliwia budowę obrazu otaczającego świata i twórczą postawę wobec niego. Instytucje i organizacje kultury pełnią funkcje społeczne, funkcjonują jako miejsca spotkań społeczności lokalnych, łącząc różne grupy wiekowe, etniczne i religijne. Dziedzictwo jest też elementem budowania tożsamości, staje się źródłem interesujących narracji miejskich, które stanowią podstawę skutecznych strategii marketingowych mających na celu rozwój turystyki kulturowej oraz przyciąganie inwestorów.

Od 2004 roku, od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej pojawiły się wygodne środki zewnętrzne, dzięki którym dofinansowano wiele projektów dotyczących dziedzictwa kulturowego. Często jednak były to punktowe inwestycje, które po interwencji stosownych programów operacyjnych wypiękniały, zyskały blask i nowe elewacje. Nie zawsze, w parze z odnową zdewastowanej tkanki szły przemyślane strategie, działania wpływające na wzrost konkurencyjności miasta czy poprawiające jakość życia mieszkańców.

Jesteśmy w przededniu nowej Perspektywy Finansowej UE na lata 2021-2027. Czy jesteśmy w stanie oprzeć się pokusie łatwości wydawania zewnętrznych środków i zanim zdecydujemy o kolejnych milionach przeznaczonych na odrestaurowanie zabytkowej, miejskiej starówki przeanalizujemy funkcje, jakie powinna pełnić w zależności od użytkowników – mieszkańców i turystów? Dziedzictwo kulturowe powinno zostać „zaopiekowane" nie tylko poprzez dogłębny remont. Musimy pamiętać o zapewnieniu dostępności infrastruktury kultury, o mechanizmach zachęt dla przedsiębiorców, których aktywność gospodarcza jest w takich miejscach wskazana, dla stowarzyszeń i innych podmiotów odpowiedzialnych za aktywności społeczno-kulturalne, o działaniach zmniejszających negatywne skutki zmian klimatycznych.

Zanim zaczniemy planować kolejne projekty strategiczne w obszarze kultury warto dobrze rozpoznać rolę dziedzictwa kulturowego w Nowej Ścieżce Rozwoju miasta.

Jak to zrobić? Po pierwsze należy dobrze zmapować interesariuszy - dostawców usług i użytkowników miasta. Będą nam pomagać w kolejnych etapach zdobywać subiektywną wiedzę o mieście i na bieżąco konsultować wyniki pogłębionych analiz. Wśród zasobów i produktów lokalnych powinniśmy zaznaczyć te z obszaru kultury i sprawdzić czy są kluczowe, dominujące, czy spada ich rola w porównaniu z innymi zasobami i produktami, czy są perspektywiczne, jaka jest ich wartość dodana. Powinniśmy też w pogłębionej analizie mieć na uwadze miasta podobne i w ich kontekście analizować szczegółowo czynniki wpływające na konkurencyjność tych miast oraz tempo ich społeczno-ekonomicznego rozwoju. Definiując w ten sposób Nową Ścieżkę Rozwoju wyznaczymy kluczowe wyzwania i obszary kluczowej interwencji, podkreślając te z obszaru dziedzictwa kulturowego.

Link do nagrán video z wykładów:
http://revival.ioer.eu/fileadmin/user_upload/revival/files/Videos_Abschlusskonferenz_REVIVAL_091020_fuer_online/2020-10-09%20Abschlusskonferenz%20REVIVAL_Dawydzik_pol_1.mp4

AGNIESZKA DAWYDZIK - specjalista z zakresu polityki regionalnej i finansowania UE. Jest doradcą w Związku Miast Polskich, odpowiada za wsparcie miast w tworzeniu nowych ścieżek rozwoju. Odpowiada za pogłębione analizy zjawisk deficytowych, które hamują rozwój lokalny. Specjalizuje się w badaniu zasobów, potencjałów lokalnych i czynników wpływających na konkurencyjność jst. Przez trzy lata pracowała jako menadżer w międzynarodowej firmie Deloitte w zespole wsparcia sektora publicznego. Realizowała m.in. zadania z zakresu rewitalizacji obszarowej, Human Smart City, dostępności, inteligentnych specjalizacji.

Przez ponad 9 lat, od września 2006 do lutego 2016, związana z administracją rządową, jako dyrektor kierowała departamentem strategicznym w Ministerstwie Rozwoju/ Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju. Nadzorowała proces zarządzania strategicznego, opracowanie Średnioterminowej Strategii Rozwoju Kraju oraz 9 strategii zintegrowanych. Odpowiedzialna za negocjacje pakietu legislacyjnego 2014-2020, przygotowanie, negocjacje i koordynację wdrażania Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych ją realizujących na lata 2014-2020. Realizowała zadania związane z koordynacją zarządzania regionalnymi programami operacyjnymi. W Ministerstwie współtworzyła system realizacji Kontraktu Terytorialnego, odpowiadała za implementację instrumentów terytorialnych, w szczególności Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz instrumentów finansowych, w szczególności dla przedsiębiorstw i projektów miejskich. Absolwentka Politechniki Łódzkiej, studiów podyplomowych „Strategie rozwoju spółek kapitałowych" oraz Europejskiej Akademii Dyplomacji w Warszawie.

Kontakt: agnieszka.dawydzik@zmp.poznan.pl

Linki do strony internetowej i strony na facebooku Związku Miast Polskich
www.miasta.pl
www.facebook.com/ZwiazekMiastPolskich

BIOGRAMY CZŁONKÓW ZESPOŁU REVIVAL!

SARAH AL-ALAWI, M.A. jest absolwentką studiów licencjackich architektury oraz studiów magisterskich World Heritage Studies na BTU Cottbus-Senftenberg. Od roku 2018 pracuje w projekcie REVIVAL! i jest pracownikiem naukowym Międzynarodowego Instytutu Szkolnictwa Wyższego (IHI Zittau) oraz Instytutu Ekologicznego Rozwoju Przestrzeni im. Leibniza (IÖR) przy Interdyscyplinarnym Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS).

EVA BATTIS-SCHINKER, MGR INŻ., specjalizowała się po studiach architektury w międzynarodowej konserwacji zabytków. Jako pracownik naukowy Instytutu Ekologicznego Rozwoju Przestrzeni im. Leibniza (IÖR) w Interdyscyplinarnym Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS) w Görlitz bierze udział w projekcie REVIVAL!.

DR HAB. INŻ. ARCH. MAGDALENA BELOF, profesor Politechniki Wrocławskiej, zastępca dyrektora Instytutu Rozwoju Terytorialnego ds. Nauki. Od ponad 20 lat związana z planowaniem regionalnym, w tym w szczególności z jego wymiarem transgranicznym i międzynarodowym. Autorka i współautorka licznych opracowań planistycznych dla regionu Dolnego Śląska i publikacji o charakterze naukowym. Koordynatorka wielu działań w ramach międzynarodowych projektów z zakresu planowania przestrzennego.

KAROLINA GMUR, M. Sc., absolwentka studiów magisterskich na kierunku geografia o specjalności gospodarka przestrzenna na Uniwersytecie Wrocławskim. Od 2016 roku zatrudniona w Instytucie Rozwoju Terytorialnego, gdzie zajmuje się zagadnieniami związanymi z polityką rozwoju i planowaniem przestrzennym. Jest członkinią Pracowni Analiz Strategicznych, w której opracowywane są analizy społeczno-gospodarcze, zarówno dla szczebla krajowego, regionalnego jak i lokalnego. Jest członkiem zespołu zaangażowanego w komponent naukowy w projekcie REVIVAL!.

MARZENNA HALICKA-BORUCKA, historyk sztuki, zatrudniona w Instytucie Rozwoju Terytorialnego we Wrocławiu, gdzie zajmuje się zasobami materialnego dziedzictwa kulturowego w ujęciu strategicznym i regionalnym.

MAREK W. JASKÓLSKI, M. Sc., geograf, finalizujący obecnie swoją pracę doktorską na Uniwersytecie Wrocławskim. Jego zainteresowania oscylują wokół zagadnień urbanistycznych oraz praktycznego zastosowania metodologii Geograficznych Systemów Informacji oraz ocen oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym. W projekcie REVIVAL! Marek pracuje od kwietnia 2020 r.

PROF. DR ROBERT KNIPPSCHILD jest planistą przestrzeni i dyrektorem Interdyscyplinarnego Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS) przy Instytucie Ekologicznego Rozwoju Przestrzeni im. Leibniza w Dreźnie. Jest profesorem Międzynarodowego Instytutu Szkolnictwa Wyższego Zittau (IHI) Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie oraz kieruje projektem REVIVAL!.

BETTINA KNOOP, M.A. jest geografem i od roku 2017 pracownikiem naukowym Interdyscyplinarnego Centrum Ekologicznej Rewitalizacji Miast (IZS) z ramienia Międzynarodowego Instytutu Szkolnictwa Wyższego Zittau (IHI) Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie. Zajmuje się kwestiami rozwoju społecznego w kurczących się miastach peryferyjnych i towarzyszy projektowi REVIVAL! od jego początkowej fazy.

MARTA KUKUŁA, mgr inż., absolwentka planowania przestrzennego Politechniki Wrocławskiej. Od 2008 roku pracownik Instytutu Rozwoju Terytorialnego we Wrocławiu, gdzie główne zajmuje się statystyczną analizą danych z wykorzystaniem Geograficznych Systemów Informacji Przestrzennej.

Posiada również doświadczenie w sporządzaniu dokumentów strategicznych zarówno szczebla regionalnego jak i lokalnego.

SŁAWOMIR KSIĄŻEK, mgr geografii, obecnie realizuje pracę doktorską w Instytucie Geografii i Rozwoju Regionalnego. Jego zainteresowania skupiają się na geografii społeczno-ekonomicznej, ze szczególnym uwzględnieniem geografii transportu i osadnictwa. W Instytucie Rozwoju Terytorialnego zatrudniony od października 2018 roku.

PRZEMYSŁAW MALCZEWSKI, mgr inż. planowania przestrzennego Politechniki Wrocławskiej. Wieloletni specjalista systemów planowania przestrzennego wspomaganych rozwiązaniami GIS. Posiada doświadczenie w strategicznych projektach szczebla międzynarodowego, krajowego oraz lokalnego. Weiterhin waren am Projekt zeitweilig Steve Naumann sowie die studentischen Hilfskräfte Johannes

Ponadto, przy projekcie pracowali tymczasowo również: **STEVE NAUMANN** i asystenci **JOHANNES HÜBNER**, **JULE MORGENROTH**, **CLAUDIA ROMELLI**, **DOMENIK VOGT** i **IRYNA YANIV.**